

จับสัญญาณการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างอุตสาหกรรมใหม่ ผ่านข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงาน

ในช่วงที่ผ่านมา หลายภาคส่วนได้ให้ความสนใจและแสดงออกถึงความกังวลของสถานการณ์การปิดโรงงาน ที่อาจมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมองว่าอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความเป็นจริงอาจมีความสอดคล้องหรือความแตกต่างจากข้อกังวลข้างต้น ดังนั้น เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมได้เห็นถึงข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องดังกล่าว สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ในฐานะหน่วยงานชั้นนำทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมของประเทศจึงได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำบทวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์การเปิด-ปิดโรงงาน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้ ข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจในเชิงนโยบายต่อไป

ในขั้นต้น สศอ. ได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยใช้ฐานข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม (สปอ.) และข้อมูลสถิติโรงงานอุตสาหกรรมที่เผยแพร่โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) เพื่อนำมา ประกอบการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ช่องว่างระหว่างการเปิด-ปิดโรงงานเริ่มแคบลงในช่วงปลายปี 2568 ถึงต้นปี 2569

จากสถิติการเปิด-ปิดโรงงาน อ้างอิงจากข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงานของ กรอ. ปี 2567 - 2569 บ่งชี้ว่า ที่ผ่านมัตัวเลขการเปิดโรงงานมีจำนวนสูงกว่าตัวเลขการปิดโรงงานมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันโดยเฉพาะในช่วง ไตรมาสที่ 4 ของปี 2568 ต่อเนื่องถึงไตรมาสที่ 1 ของปี 2569 ช่องว่างของจำนวนโรงงานที่ปิดเริ่มใกล้เคียงกับจำนวน โรงงานที่เปิดมากขึ้น และในช่วงเดือนธันวาคม 2568 - กุมภาพันธ์ 2569 พบว่า เริ่มมีจำนวนโรงงานที่ปิดตัวลงมากกว่า โรงงานที่เปิดใหม่เป็นครั้งแรกในรอบ 23 เดือน โดยเดือนธันวาคม 2568 มีจำนวนโรงงานปิดมากกว่าเปิด 11 โรงงาน เดือนมกราคม 2569 มีจำนวนโรงงานปิดมากกว่าเปิด 18 โรงงาน และกุมภาพันธ์ 2569 มีจำนวนโรงงานปิดมากกว่า เปิด 7 โรงงาน แต่อย่างไรก็ดีในเดือนมีนาคม 2569 ก็มีสัญญาณที่ดีขึ้นจากการที่จำนวนโรงงานเปิดเริ่มกลับมา มี มากกว่าโรงงานปิดเป็นจำนวน 10 โรงงาน แสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ช่องว่างการเปิดและปิดโรงงานปี 2567-2569

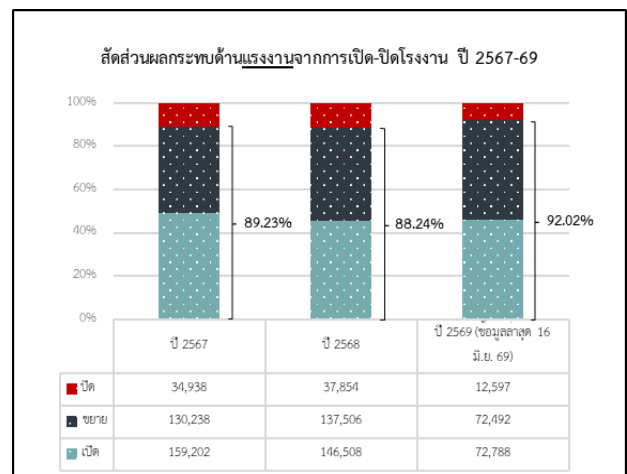
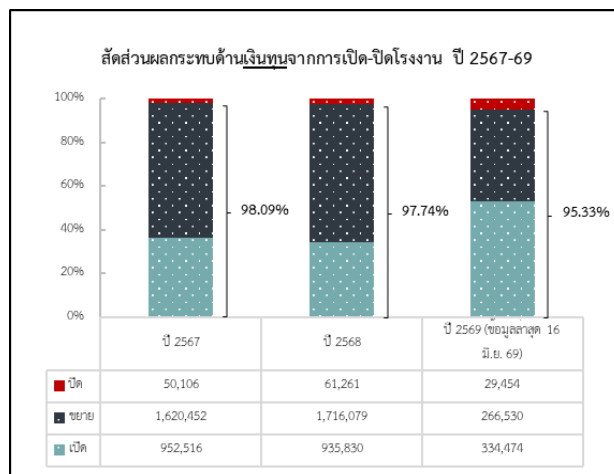
2. การเปิดและขยายโรงงานสร้างผลกระทบเชิงบวกในมิติด้านเงินลงทุนและโอกาสของแรงงานมากกว่าการปิดโรงงาน

จากข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงานในช่วงปี 2567 - 2569 เมื่อพิจารณาในมิติของเงินทุนและจำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบ พบว่า มูลค่าการลงทุนและจำนวนการจ้างงานจากการเปิดและขยายโรงงานมีสัดส่วนสูงกว่ามูลค่าเงินทุนและจำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการปิดโรงงานอย่างชัดเจน โดยในมิติด้านเงินทุน การเปิดและขยายโรงงานมีสัดส่วนมูลค่าการลงทุนใหม่เฉลี่ยในช่วงปี 2567 - 2569 อยู่ที่ร้อยละ 97.05 ของมูลค่าเงินทุนรวมจากการเปิด ขยาย และปิดโรงงาน ขณะที่ในมิติด้านแรงงาน การเปิดและขยายโรงงานมีสัดส่วนจำนวนแรงงานที่ได้รับประโยชน์จากการจ้างงานใหม่เฉลี่ยร้อยละ 89.83 ของจำนวนแรงงานรวมจากการเปิด ขยาย และปิดโรงงาน

ผลดังกล่าวสะท้อนว่า โดยภาพรวมการเปิดและขยายโรงงานยังสร้างแรงส่งทางเศรษฐกิจผ่านการลงทุนและการจ้างงานได้มากกว่าผลกระทบจากการปิดโรงงาน และชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานในช่วงดังกล่าวไม่ควรตีความว่าเป็นการหดตัวของภาคอุตสาหกรรมโดยรวม แต่ควรพิจารณาร่วมกับมิติด้านเงินทุนและการจ้างงานเพื่อสะท้อนทิศทางการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมได้อย่างรอบด้าน ทั้งนี้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 และรูปที่ 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลการเปิด-ขยาย-ปิดโรงงานสะสมรายปี

ดำเนินการ	ปี 2567			ปี 2568			ปี 2569 (ข้อมูลล่าสุด ม.ค.- มี.ย. 69)		
	จำนวน โรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)	แรงงาน	จำนวน โรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)	แรงงาน	จำนวน โรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)	แรงงาน
เปิด	2,611	952,516	159,202	2,475	935,830	146,508	1,065	334,474	72,788
ขยาย	1,775	1,620,452	130,238	1,592	1,716,079	137,506	612	266,530	72,492
ปิด	1,247	50,106	34,938	1,257	61,261	37,854	373	29,454	12,597

รูปที่ 2 สัดส่วนผลกระทบด้านเงินทุนและแรงงาน จากการเปิด-ขยาย-ปิดโรงงานปี 2567 - 2569

3. กลุ่มอุตสาหกรรมดั้งเดิมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำเริ่มส่งสัญญาณการปิดตัวสูงขึ้น

จากข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงาน จำแนกตามการจัดกลุ่มโรงงานใน 21 หมวดอุตสาหกรรมสำคัญของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในช่วงปี 2567 - 2568 พบว่า อุตสาหกรรมบางกลุ่มมีจำนวนโรงงานปิดตัวมากกว่าการเปิดโรงงานใหม่ โดยพิจารณาจากสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานใหม่ ซึ่งหากมีค่ามากกว่า 1.00 สะท้อนว่าอุตสาหกรรมกลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มการปิดตัวมากกว่าการเปิดโรงงานใหม่ และอาจสะท้อนถึงความเปราะบาง

ของอุตสาหกรรม รายละเอียดแสดงในรูปที่ 3 ทั้งนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานใหม่สูงสุด 5 อันดับ ได้แก่

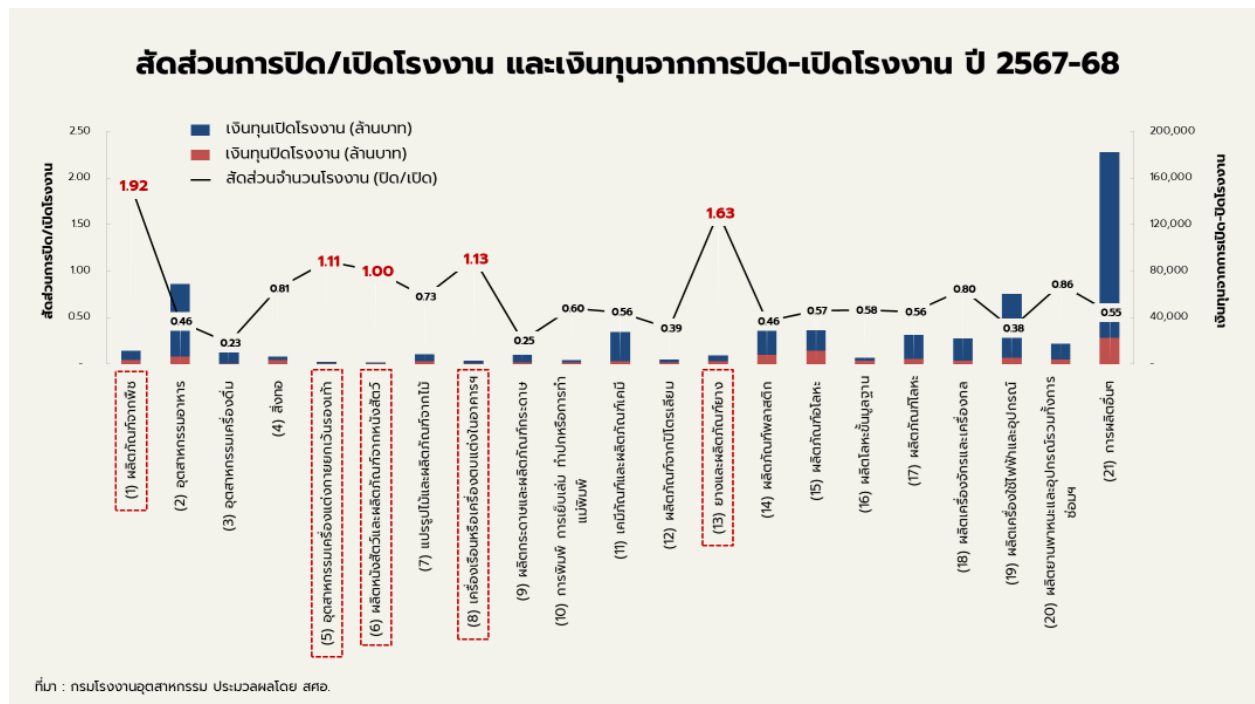
1) **ผลิตภัณฑ์จากพืช (Basic Agro-Industry)** อาทิ การอบพืชผลทางการเกษตร การบด/ปั่น/ย่อยส่วนต่าง ๆ ของพืชผลทางการเกษตร การคัดแยกขนาดหรือคุณภาพของผลิตผลทางการเกษตร โดยกลุ่มผลิตภัณฑ์จากพืชมีสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานสะสมสูงสุดอยู่ที่ 1.92

2) **ยางและผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber products)** อาทิ การผลิตยางนอกหรือยางในสำหรับยานพาหนะ การหั่น/ผสม/รีด/ตัดแผ่นยางธรรมชาติ การทำยางแผ่นรมควัน การทำยางเครป ยางแท่ง ยางน้ำ โดยกลุ่มยางและผลิตภัณฑ์ยางมีสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 1.62

3) **เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ (Furniture & Fixture)** อาทิ การผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ ประติมากรรม หน้าต่าง โดยกลุ่มเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารฯ มีสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 1.13

4) **เครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า (Wearing Apparel)** อาทิ การตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้าขนหนู โดยกลุ่มเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้ามีสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 1.11

5) **หนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์ (Leather products & Footwear)** อาทิ การผลิตรองเท้าหรือชิ้นส่วนของรองเท้า การผลิตไฟเบอร์กลาส การผลิตพรมหรือเครื่องใช้จากหนังสัตว์หรือขนสัตว์ โดยกลุ่มหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์มีสัดส่วนการปิดต่อการเปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 1.00

รูปที่ 3 สัดส่วนการปิด/เปิดโรงงาน และเงินทุนจากการปิด-เปิดโรงงานปี 2567-2568

4. **กลุ่มอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพและกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง มีแนวโน้มการเปิดโรงงานใหม่หรือขยายโรงงานใหม่เพิ่มขึ้น**

จากข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงาน จำแนกตามการจัดกลุ่มโรงงานใน 21 หมวดอุตสาหกรรมสำคัญของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในช่วงปี 2567 – 2568 พบว่า อุตสาหกรรมบางกลุ่มมีจำนวนโรงงานเปิดใหม่มากกว่าการปิดโรงงาน โดยพิจารณาจากสัดส่วนการเปิดโรงงานใหม่ต่อการปิดโรงงาน ซึ่งหากมีค่ามากกว่า 1.00 สะท้อนว่าอุตสาหกรรมกลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มการเปิดโรงงานใหม่มากกว่าการปิดโรงงาน และอาจสะท้อนถึงการขยายตัว

ของกิจกรรมการลงทุนในอุตสาหกรรมกลุ่มดังกล่าว รายละเอียดแสดงในรูปที่ 4 ทั้งนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการเปิดโรงงานใหม่ต่อการปิดโรงงานสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่

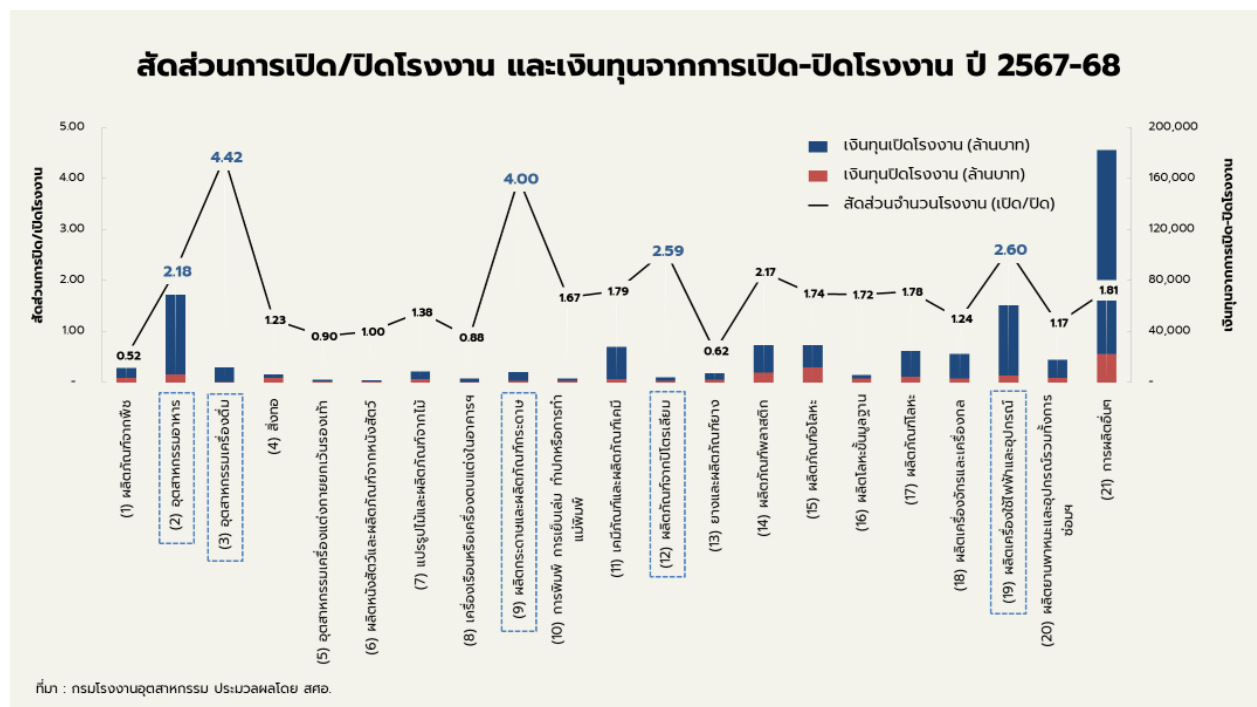
1) **เครื่องดื่ม (Beverage)** อาทิ การทำน้ำดื่ม การทำเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การทำเบียร์ โดยกลุ่มเครื่องดื่มมีสัดส่วนการเปิดต่อการปิดโรงงานสะสมสูงสุดอยู่ที่ 4.42

2) **กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ (Paper & Paper products)** อาทิ การผลิตภาชนะบรรจุจากกระดาษทุกชนิดหรือแผ่นกระดาษไฟเบอร์ (Fiberboard) การฉาบ ชัดมัน หรือทากาวกระดาษหรือกระดาษแข็ง หรือการอัดกระดาษหรือกระดาษแข็งหลายชั้น โดยกลุ่มกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษมีสัดส่วนการเปิดต่อการปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 4.00

3) **เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies)** อาทิ ประกอบหรือซ่อมแซมเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวกึ่งนำ การทำหลอดไฟฟ้า สายเคเบิลหุ้มฉนวน โดยกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์มีสัดส่วนการเปิดต่อการปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 2.60

4) **ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม (Petroleum products)** อาทิ ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม ถ่านหิน หรือลิกไนต์ โดยกลุ่มผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียมมีสัดส่วนการเปิดต่อการปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 2.59

5) **อาหาร (Food)** อาทิ การทำน้ำแข็ง การทำอาหารหรือเครื่องดื่มจากผัก พืช หรือผลไม้ การทำผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปจากเนื้อสัตว์ การทำอาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงสัตว์ โดยอาหารมีสัดส่วนการเปิดต่อการปิดโรงงานสะสมอยู่ที่ 2.18

รูปที่ 4 สัดส่วนการเปิด/ปิดโรงงาน และเงินทุนจากการเปิด-ปิดโรงงานปี 2567-2568

5. **สถานการณ์ล่าสุดการเปิด ขยาย และปิดโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม-มิถุนายน 2569)**

ภาพรวมสถานการณ์การเปิด ขยาย และปิดโรงงานในช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2569 จากฐานข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม พบว่า การเปิดโรงงานยังมีแนวโน้มสูงกว่าการปิดโรงงานในทุกมิติ โดยมีจำนวนการเปิดและขยายโรงงานสะสมมากกว่าการปิดโรงงาน 1,304 แห่ง ขณะที่มูลค่าการลงทุนของการเปิดและขยายโรงงานสูงกว่ามูลค่าการลงทุนของการปิดโรงงาน 571,549 ล้านบาท และจำนวนแรงงานจาก

การจ้างงานใหม่สูงกว่าจำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการปิดโรงงาน 132,683 คน สะท้อนว่าในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2569 การเปิดและขยายโรงงานยังมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงานภาคอุตสาหกรรมมากกว่าการปิดโรงงาน

5.1 การเปิดโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม - มิถุนายน 2569)

ภาพรวมช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 มีการเปิดตัวของโรงงาน จำนวน 1,065 แห่ง มีมูลค่ารวม 334,473.51 ล้านบาท และส่งผลให้เกิดการจ้างแรงงานจำนวน 72,788 คน โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะ กลุ่มอาหาร และกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่มีมูลค่าการเปิดโรงงานสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลการเปิดโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม-มิถุนายน 2569)

อันดับ	หมวด	ชื่อหมวด	กลุ่มอุตสาหกรรม	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงานเปิด (แห่ง)	แรงงาน (คน)
1	77 (2)	การทำให้ชิ้นส่วนพิเศษ หรืออุปกรณ์สำหรับรถยนต์ หรือรถพ่วง	ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ (Transport Equipment)	36,665.36	76	7,592
2	74 (5)	การทำหม้อเก็บพลังงานไฟฟ้า หรือหม้อกำเนิดพลังงานไฟฟ้า	เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies)	35,891.96	10	2,675
3	12 (2)	การคั่ว บด หรือป่นกาแฟ หรือการทำกาแฟ	อุตสาหกรรมอาหาร (Food)	33,739.24	1	595
4	72	ผลิต ประกอบ ดัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์	เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies)	27,617.81	42	8,065
5	71	ผลิต ประกอบ ดัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องจักร เฉพาะที่ใช้ไฟฟ้า	เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies)	22,821.24	27	9,270

5.2 การขยายโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม - มิถุนายน 2569)

ภาพรวมช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 มีการขยายโรงงาน จำนวน 612 แห่ง มีมูลค่ารวม 266,530.22 ล้านบาท และส่งผลให้เกิดการจ้างแรงงานจำนวน 72,492 คน โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในกลุ่มผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล กลุ่มการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานความร้อน เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ และกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่มีมูลค่าการเปิดโรงงานสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลการขยายโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม-มิถุนายน 2569)

อันดับ	หมวด	ชื่อหมวด	กลุ่มอุตสาหกรรม	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงานขยาย (แห่ง)	แรงงาน (คน)
1	69	ผลิต ประกอบ ดัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องคำนวณ เครื่องทำบัญชี	ผลิตเครื่องจักร และเครื่องกล (Machinery)	43,359.58	2	8,591
2	88 (2)	การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานความร้อน	การผลิตอื่นๆ (Other Manufacturing Industries)	39,936.70	3	87
3	72	ผลิต ประกอบ ดัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์	เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies)	39,015.94	12	17,569
4	77 (2)	การทำให้ชิ้นส่วนพิเศษ หรืออุปกรณ์สำหรับรถยนต์ หรือรถพ่วง	ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ (Transport Equipment)	23,145.97	8	5,997
5	77 (1)	การสร้าง ประกอบ ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพรถยนต์หรือ รถพ่วง	ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ (Transport Equipment)	19,626.23	8	2,943

5.3 การปิดโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม-มิถุนายน 2569)

ภาพรวมช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 มีการปิดตัวของโรงงานจำนวน 373 แห่ง มีมูลค่าการปิดโรงงานรวม 29,454.48 ล้านบาท และส่งผลกระทบต่อแรงงานจำนวน 12,597 คน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม หมวดการผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์มีการปิดโรงงานคิดเป็นมูลค่าสูงสุด 13,791.50 ล้านบาท เนื่องจากมีโรงงานขนาดใหญ่ปิดตัวลง

ในขณะที่หมวดอุตสาหกรรมการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์มีจำนวนโรงงานที่ปิดตัวลงสูงที่สุดเป็นจำนวน 27 แห่ง เนื่องจากการได้รับการยกเว้นไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายโรงงาน เรื่อง กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2567 สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่มีมูลค่าการปิดตัวสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลการปิดโรงงานในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2569 (มกราคม-มิถุนายน 2569)

อันดับ	หมวด	ชื่อหมวด	กลุ่มอุตสาหกรรม	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงานปิด (แห่ง)	แรงงาน (คน)	เหตุผล ในการปิดโรงงาน
1	20 (2)	การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	เครื่องดื่ม (Beverage)	13,791.50	2	899	ต้องการเลิกการประกอบกิจการโรงงาน
2	88 (1)	การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ ยกเว้นที่ติดตั้งบนหลังคา คาดฟ้า	การผลิตอื่นๆ (Other Manufacturing Industries)	2,339.68	27	154	ได้รับการยกเว้นไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2567
3	22 (3)	การฟอกย้อมสี หรือแต่งสำเร็จด้วยหรือสิ่งทอ	สิ่งทอ (Textile)	1,182.90	1	340	ผู้ประกอบการประสบปัญหาด้านการเงิน
4	72	ผลิต ประกอบ ดัดแปลง หรือซ่อมแซมเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ฯ	เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies)	1,169.31	3	468	หยุดการผลิต/เศรษฐกิจไม่ดี
5	77 (2)	การทำชิ้นส่วนพิเศษ หรืออุปกรณ์สำหรับรถยนต์ หรือรถพ่วง	ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ (Transport Equipment)	1,168.80	7	287	ต้องการเลิกการประกอบกิจการโรงงาน/ธุรกิจขาดทุนต่อเนื่อง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1) ข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงานไม่ได้สะท้อนการถดถอยของภาคอุตสาหกรรม แต่สะท้อน “การเปลี่ยนผ่านไปสู่โครงสร้างอุตสาหกรรมใหม่ (Structural Upgrade)” โดยข้อมูลชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างการผลิตของไทยกำลังปรับเปลี่ยนไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มและศักยภาพในการแข่งขันสูงขึ้น กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการปิดโรงงานสูงกว่าการเปิดโรงงาน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมดั้งเดิมหรืออุตสาหกรรมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันจำกัด และมีมูลค่ากิจการหรือมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ไม่สูงมาก อาทิ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากพืช อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง และอุตสาหกรรมเครื่องเรือนและเฟอร์นิเจอร์

ในทางกลับกัน กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการเปิดโรงงานใหม่สูงกว่าการปิดโรงงาน และมีมูลค่าการลงทุนและการจ้างงานในระดับสูง ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต หรือเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน อาทิ อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ และอุตสาหกรรมปิโตรเลียม สะท้อนให้เห็นถึงการ

เคลื่อนย้ายทรัพยากร โดยเฉพาะเงินทุนและแรงงานจากอุตสาหกรรมดั้งเดิมไปสู่อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาณของการปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมมากกว่าการถดถอยโดยรวม

2) การบูรณาการข้อมูลและสร้างระบบนิเวศข้อมูลอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (Future Industrial Data Ecosystem) เป็นกลไกสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เพื่อสะท้อนข้อเท็จจริงและพลวัตที่เกิดขึ้นกับภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การมีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อมโยงกันในมิติสำคัญ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการติดตาม ประเมิน และรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การเปิด-ปิดโรงงาน หากพิจารณาเฉพาะจำนวนโรงงานที่เปิดและปิด อาจนำไปสู่การตีความว่าภาคอุตสาหกรรมกำลังเข้าสู่ภาวะถดถอย แต่หากบูรณาการข้อมูลในมิติอื่นร่วมด้วย อาทิ มูลค่าเงินลงทุนและจำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบ จะช่วยให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจมิได้สะท้อนการหดตัวของภาคอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว แต่เป็นส่วนหนึ่งของการปรับเปลี่ยนและจัดระเบียบโครงสร้างอุตสาหกรรม เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก โดยอาจเกิดการถ่ายเทของเงินทุนและแรงงานจากอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและมีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้น

นอกจากนี้ ภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับคุณภาพของการลงทุนมากกว่าปริมาณการเปิดโรงงาน โดยอุตสาหกรรมบางกลุ่มแม้มีจำนวนโรงงานเปิดใหม่ลดลง แต่กลับมีมูลค่าเงินลงทุนรวมและการจ้างงานเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและการยกระดับคุณภาพของการลงทุน ดังนั้น การเชื่อมโยงข้อมูลการเปิด-ปิดโรงงานเข้ากับข้อมูลเศรษฐกิจและดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ได้ครอบคลุมมากขึ้นว่า ปัจจัยใดส่งผลต่อการเปิด-ปิดโรงงานทั้งทางตรงและทางอ้อม และนำไปสู่การกำหนดนโยบาย มาตรการช่วยเหลือ และแนวทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

3) การพิจารณาจำนวนโรงงานที่มีการปิดกิจการ ควรคำนึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายและหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลโรงงาน เนื่องจากการปรับปรุงกฎหมายบางประการอาจส่งผลให้กิจการบางประเภทได้รับการยกเว้นหรือไม่เข้าข่ายเป็น “โรงงานอุตสาหกรรม” ตามนิยามที่กำหนด ส่งผลให้จำนวนโรงงานในฐานข้อมูลลดลง โดยไม่ได้หมายความว่าผู้ประกอบการยุติการดำเนินกิจการจริง ทั้งนี้ การลดลงของจำนวนโรงงานจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงควรแยกออกจากการปิดกิจการที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจหรือปัจจัยทางธุรกิจ เพื่อให้การวิเคราะห์สถานการณ์ภาคอุตสาหกรรมสะท้อนข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงกฎกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2567 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 โดยมีการยกเลิกประเภทหรือชนิดของโรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา คาดฟ้า หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคาร ซึ่งเดิมอยู่ในโรงงานลำดับที่ 88 (1) ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน พ.ศ. 2563 ออกจากการเป็นโรงงานตาม

กฎหมาย ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานในฐานข้อมูลจากกรณีดังกล่าวจึงควรได้รับการพิจารณาแยกจากการปิดกิจการที่เกิดขึ้นจริง เพื่อป้องกันการตีความสถานการณ์ภาคอุตสาหกรรมคลาดเคลื่อน

.....

จัดทำโดย
นายธีร ตั้งตรงฤทัย
กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สศอ.
สิงหาคม 2569

ที่มา : - สถิติโรงงานอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม
- ฐานข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
- กฎกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2567